

13. УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЧИННИКИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

А.І. Сабов

Національний університет харчових технологій

В теперішніх мінливих умовах ринку, однією з першочергових задач керівництва підприємства стає формування й оцінка поточних і перспективних можливостей підприємства, тобто його потенціалу. Це викликано, насамперед, необхідністю забезпечення ефективності функціонування і зміцнення конкурентоспроможності на ринку.

На сьогоднішній день серед економістів існують досить різні трактування поняття «виробничий потенціал»: одні під виробничим потенціалом розуміють лише обсяг ресурсного потенціалу; інші — лише основні виробничі засоби, а треті — сукупність всіх видів ресурсів, в тому числі і виробничих засобів. Звідси не зрозуміло, з чого ж складається виробничий потенціал підприємства та якими саме ресурсами слід управляти. Тому необхідно більш широко підійти до визначення даного терміну [2].

Виробничий потенціал — наявні та приховані можливості підприємства щодо залучення та використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції (послуг).

Пропонуємо до елементів потенціалу підприємства відносити все, що пов'язано з функціонуванням і розвитком підприємства, керуючись ресурсним підходом.

Тому виробничий потенціал треба сприймати як сукупність ресурсів, що функціонують і здатні виробляти певний обсяг продукції. Виробничий потенціал є поліструктурною системою. До його складу входять:

- потенціал землі та природно-кліматичні умови;
- потенціал основних засобів;
- потенціал оборотних засобів;
- потенціал нематеріальних активів;
- потенціал технологічного персоналу;
- потенціал інформаційного забезпечення.

Напрями ефективного управління виробничим потенціалом визначаються факторами, що зумовлюють економічне зростання на підприємстві. До таких факторів відносять:

- кількість і якість трудових ресурсів, задіяних у виробничій діяльності;

- кількість і якість природних ресурсів;
- обсяг основного капіталу;
- технології і науково-технічний прогрес;
- передові методи управління виробництвом;
- нові методи і форми організації виробництва.

Перш ніж зупинитися на аспектах покращення управління виробничим потенціалом підприємств, проведемо аналіз основних показників, що характеризують його сучасний стан. За період 2009-2013 рр. відбулися значні зміни в ресурсній базі підприємств харчової та переробної промисловості. До позитивних можна віднести: зростання вартості необоротних активів, особливо, основних засобів, обсягу реалізованої продукції, статутного, додаткового і резервного капіталів. Серед показників, які негативно впливають на стан виробничого потенціалу, треба зазначити: зростання суми довгострокових та поточних зобов'язань, незначне зменшення кількості найманих працівників.

Для ефективного управління виробничим потенціалом слід застосовувати наступні напрями підвищення ефективності його використання.

Напрямки підвищення ефективності використання матеріало-технічного потенціалу:

- технічне переозброєння підприємства;
- механізація і автоматизація виробництва;
- удосконалення технологічних процесів;
- скорочення тривалості виробничого циклу;
- застосування прогресивних форм організації виробництва і праці;
- скорочення простоїв устаткування;
- підвищенні коефіцієнту змінності роботи устаткування;
- зменшенні кількості непрацюючого устаткування.

У сфері виробництва напрями підвищення ефективності використання оборотних коштів полягають в необхідності:

- скорочення тривалості виробничого процесу.
- впровадження прогресивних ресурсозберігаючих технологій.
- економічне використання матеріальних ресурсів.

Серед чинників, що призведуть до підвищення ефективності використання трудового потенціалу слід виокремити:

- створення відповідного морально-психологічного клімату в колективі;
- моральне заохочення працюючих;
- поліпшення системи підготовки і перепідготовки персоналу, удосконалення систем оплати праці;

➤ застосування систем участі робітників у прибутках, введення та освоєння нових виробництв [2].

Отже, основними напрямками реструктуризації в частині підвищення ефективності використання виробничого потенціалу визнано:

- реструктуризацію техніко-технологічної бази виробництва (модернізація, диверсифікація);
- реформування організаційної структури підприємства;
- реструктуризацію системи управління підприємством, включаючи систему управління виробництвом, кадровим потенціалом, створення системи інтеграційного управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури. — 2005. — 234 с.
2. Левченко Ю.Г. Управління виробничим потенціалом підприємств харчової промисловості / Ю. Г. Левченко, О. А. Чередниченко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. — К.: НУХТ, 2010. — № 35. — С. 128-133.

Науковий керівник — В.В. Рябенко, канд. екон. наук.